

DNE 8. FEBRUARJA 1895 JE IZŠLA PRVA ŠTEVILKA PLANINSKEGA VESTNIKA — 2

USTVARJALCI NAŠE GORNIŠKE REVIEJE

DR. TONE STROJIN

Čeprav se kot ustanovitveno leto Planinskega vestnika šteje leto 1895, nekateri menijo, da bi kot zametek glasila kazalo imeti tudi društveni poročili SPD za leti 1893 in 1894, posebej zato, ker so v obeh separatih poleg društvenih poročil tudi zgodovinski članki in razprave. Večinoma je zgodovinske razprave zbral in prispeval načelnik SPD **prof. Fran Orožen**.

ANTON MIKUŠ

Prvo številko, ki nosi ime Planinski vestnik in je datirana z 8. februarjem 1895, je uredil **prof. Anton Mikuš** (rojen 3. 1. 1858, umrl 26. 9. 1933). Rojen v Ljubljani je po gimnazijskih študijah na Dunaju študiral slavistiko, ki mu je bila več let poklic, saj so mu kot uredniku zaradi temeljitega lektorstva pravili »krtačko«. Bil je ugleden jezikovni in tiskovni korektor, posebej pri Ljubljanskem Zvonu v času od leta 1897 do 1911, ter pri najrazličnejših knjigah in tiskih. Bil je pomemben sodelavec pri urejanju Pleteršnikovega slovarja, mnogo je prevajal in »v življenju opravil veliko podrobnega, nevidnega in nehvaležnega dela«.

Njegov naslednik na uredniškem mestu Planinskega vestnika mu je v nekrologu v Planinskem vestniku¹ zapisal, da je bila »njegova izključna usmerjenost v Planinskem vestniku formalna stran jezikovne produkcije, ki mu je vzela zanimanje za vsebino spisov«. Mislim pa, da je prav, da je šibko drevesce, kot je bil Planinski vestnik, ki se je s sodelavci vred šele iskal, dobil močno in strokovno oporo pri uredniški lekturi v osebi starega slavista prof. Antona Mikuša. »Zaradi strokovne doslednosti, ki ga je formalno utesnjevala, se tudi ni mogel pripraviti k lastnemu pisateljevanju,« pravi o njem dr. Josip Tominšek.

Kot član profesorskega krožka je istočasno s prof. Franom Orožnom v navdušujoči domoljubni zavesti postal eden od ustanovnih članov SPD in prvi tajnik Osrednjega odbora SPD. Še bolj vidno pa je njegovo urednikovanje. Uredil je prvih trinajst letnikov Planinskega vestnika od februarke številke leta 1895 do septembrske leta 1908. Izpregel je skoraj istočasno kot prijatelj in načelnik SPD prof. Fran Orožen. S tem se je končala prva, nekateri jo imenujejo romantična doba SPD in Planinskega vestnika.

¹ Glej Planinski vestnik letnik 1933, str. 415.

JOSIP TOMINŠEK

Naslednje obdobje urejanja Planinskega vestnika je v celoti v znamenju **dr. Josipa Tominška** (rojen 4. marca 1872 na Slatini pri Gornjem Gradu, umrl 22. marca 1954 v Ljubljani); z bratom **dr. Franom Tominškom**, ki je postal načelnik SPD, je več kot tri desetletja z vso ljubeznijo in duhovno zrelostjo urejal Planinski vestnik. Pod njegovim uredništvom je postal vsebinsko primerljiv z drugimi planinskimi glasili po svetu. Čeprav tudi on — enako kot njegov predhodnik — ni pisal potopisov in osebnih meditacij z gora, pa velja opozoriti, da je bil poudarek njegovega dela poleg lektorskega in mentorskega na prikazih in slovstvenih ocenah knjig, opisovanju jubilejev in nekrologov, zbiranju društvenih novic in zanimivosti. Posebej je treba omeniti njegovo delo pri jezikoslovju (Antibarbarus), zunaj SPD pa živahno delovanje pri pisanju učbenikov, urejanju knjig pri Matici slovenski ter pisanju spremnih besedil in ocen. Dr. Josip Tominšek je bil splošno znan in ima veliko zaslug pri utemeljevanju splošne jezikovne kulture. Kdo ve, ali ne bi postal tudi eden od prvih univerzitetnih profesorjev na mladi ljubljanski univerzi, če ne bi bil gimnazijski ravnatelj v Mariboru. Med kandidati je že bil.

Tako kot njegov predhodnik je bil tudi dr. Josip Tominšek veščak v jezikoslovju, navdse spoštovan tudi v javnih krogih zunaj SPD. Kot osebnost ni bil le razgledan, temveč tudi bolj prilagodljiv spremembam, ki jih je prinašal čas. Preuredil je Planinski vestnik, mu dal novo naslovno podobo, trše platnice in boljši papir, da je bilo v glasilu več ilustracij. Značilno **Smrekarjevo** upodobitev Triglava s Kredarico na naslovnici je Planinski vestnik obdržal do konca I. svetovne vojne in nato še vedno kljub spremembam vse do spremembe na krmilu SPD leta 1931, ko je postal avtor naslovnice akademski slikar **Janez Trpin**.

V času Tominškovega urednikovanja so bile v Planinskem vestniku postavljene osnove mnogim področjem spoznavanja in opisovanja gorskega sveta, pojavov in življenja v njem. Začeli so se oglašati številni avtorji, ki so pozneje veljali za poznavalce določenih tem. Predalec bi nas pripeljalo, če bi zapisali vsa imena in področja, saj so o njih pisali že drugi.²

² Josip Wester: Dr. Josipu Tominšku ob 25-letnici uredništva, PV 1934/1 prof. Tine Oreš, PV 1954/276. Evgen Lovšin, PV 1963/494.

Dr. Teodor Tominšek: Trije Tominški planinci, založba PZS, Ljubljana, 1981.

TRI DESETLETJA UREDNIKOVANJA

Predvsem pa je bil dr. Josip Tomišek osebnost in avtoriteta, ki je povezovala starejše in mlajše generacije. Njegov naslednik na uredniškem mestu prof. Tine Orel je o njem zapisal: »Bil je rojen za to, da planinstvo povezuje s kulturno tvornostjo, zvesto prizadevanju človeštva, da slehernemu dejanju vdihuje tudi duhá in s tem tudi planinskim storitvam daje vsaj relativno trajno vrednost.« Tomišekove uredniške škarje za čistočo jezika, tekoč stil in razumljivo vsebino, ki naj bi predstavljala trajnejšo vrednost, pa so šle tako daleč, da so pri nekaterih sodelavcih (ne)upravičeno povzročile slabo voljo. Vendar velja opozoriti, da od uredniških posegov ni bil izvzet nihče — z izjemo **dr. Henrika Tume**, ki je to kategorično odklanjal, kar pa se je potem poznalo v Tumovih besedilih.

Če dr. Josip Tomišek osebno ne bi poznal skoraj vseh sodelavcev in ne bi zaslužnim kaj zapisal ob življenjskih jubilejih ali za osmrtnico, bi danes o teh možeh vedeli le malo. Kaj takega je pozneje imel za uredniško dolžnost samo še njegov celjski naslednik prof. Tine Orel. Imela pa sta srečo oba, da so ju pri tem delu dopolnjevali nekateri bolj razgledani sodelavci.

Za slovensko literarno zgodovino je pomemben Tomiškov Antibarbarus, ki je v Planinskem vestniku izhajal tri leta, od leta 1936 do 1938, v katerem je dr. Josip Tomišek odkrival svoje poglede na pisanje krajevnih imen, na vlogo določenih črk, na fonetično rabo sestavljenih besed itd. Žal Tomiškov Antibarbarus ni tako znan kot tisti, ki ga je napisal **Miroslav Krleža**, čeprav je nastajal neodvisno od njega.

Če bi poleg jezikovnega in mentorsko povezovalnega dela hoteli ocenjevati še Tomiškovo osebno nagnjenost h gorništvu, potem moramo opozoriti na njegovo ideološko-estetsko usmerjenost v gorniškem življenju. Vse njegove ocene, prikazi knjig, pa tudi nekaj ideološko naravnanih člankov³ so pisani v umirjenem tonu. Za dr. Josipa Tomiška je značilna velika tolerantnost, prizadevanja za harmonijo in izglajevanje morebitnih sporov med sodelavci. Čeprav je nekaj teh sporov bilo, pa še hudih, v Planinskem vestniku ni hudih besed z nobene v spor vpletenih strani. Morebiti Planinski vestnik zaradi take Tomišekove naravnosti, ki so jo nasledili tudi nekateri drugi uredniki, ni bil nikoli polemičen, čeprav kaj alternative glede pogledov na gorništvu ne bi škodilo.

Vse uredniško delo je dr. Josip Tomišek — z obširno korespondenco vred — opravljal sam, kar ga je vsako leto stalo nemalo tedelj. In tako nad tri desetletja do leta 1941, ko mu je nemška zasedba Maribora, kjer je stanoval, onemogočila stike z SPD, s tiskarno in pretežno večino sodelavcev. S tem je bila zaključena Tomiškova doba urednikovanja, ki se je začela z okto-brsko številko leta 1909.

³ Glej Dr. Josip Tomišek: Motivi pravega planinstva, PV 1925/1, str. 1. Dr. J. Tomišek: Štrideset let obstoja Slovenskega planinskega društva, PV 1933, str. 271—279.

ARNOŠT BRILEJ

Leto 1941 je bilo za slovenski narod v vsakem pogledu prelomno, saj je bila dežela okupirana in razkosana po okupatorjevih vplivnih območjih. Na ramena **dr. Arnošta Brileja** je poleg drugih dolžnosti padlo tudi uredništvo Planinskega vestnika. Kot dolgoletnemu članu kulturno znanstvenega odseka SPD in sicer izvrstnemu potopiscu iz domačih in balkanskih gorá mu delo v Planinskem vestniku ni bilo tuje. Ker je bil tajnik SPD in dobrodošel družabnik v marsikateri planinski družbi, mu je uspelo zadržati in povezati preostale sodelavce tudi v času, ko je bilo možno le omejeno kulturno in potovalno delovanje znotraj takratne Ljubljanske pokrajine. Tudi prva povojna leta v spremenjenih političnih in siceršnih socialnih razmerah je dr. Arnošt Brilej Planinskemu vestniku, ki je leta 1945 izšel kot Planinski zbornik in v letih 1946 in 1947 pod imenom Gore in ljudje, ohranil vsebino dogajanj v gorskem svetu na dotedanji ravni, predvsem pa ni postal trobilno takratnih oblasti.

Dr. Arnošt Brilej se je rodil 15. februarja 1891 v Ljubljani in je v tem mestu tudi umrl 20. oktobra 1953. Po študiju na ljubljanski klasični gimnaziji je končal pravne študije v Pragi. V gore je začel zahajati kmalu po 1. svetovni vojni in si je vestno zapisoval vsak izlet posebej. V gore je zahajal po načrtu, ki si ga je prej izdelal, sam ali v družbi. Tako si je ustvaril širok krog prijateljev in znancev, s katerimi je pozneje sodeloval kot tajnik SPD in urednik Planinskega vestnika. Odlučilo za njegovo poznejše gorniško življenje pa je bila stalna družba, imenovana Gozjerica, kakršnih je bilo v slovenski gorniški zgodovini še nekaj⁴ in so slovenskemu gorništvu, predvsem pa planinski organizaciji iz družbe dale nekaj znanih imen.

Tudi dr. Arnošt Brilej je imel širok in svetovljanski odnos do gorništvu in umetnosti nasploh. V tem pogledu je pisal in fotografiral mnogo več kot njegov predhodnik. Žal je njegov pisateljski opus pod naslovom »Sreča v višavah« najbrž izgubljen⁵.

V Planinski vestnik je pisal zgodovinske članke, največ najave jubilejev, osmrtnice za zaslužnimi gorniki in odborniki, slovstvene ocene in prikaze ob izidih knjig. Brez teh Brilejevih zapisov bi bilo naše vedenje o takratnih možeh in dogodkih dosti slabše, kot je.

UREDNIK TREH OBDOBIJ

Dr. Arnošt Brilej je bil stalni sodelavec radijskih oddaj o gorah. Samo s sinopsisi radijskih oddaj bi izpolnil debe-

⁴ Na primer profesorski krožek Frana Orožna, Piparji, Drenovci.

⁵ Glej opozorilo Evgena Lovšina v PV 1966, str. 255 spodaj.

lo knjigo. Mnogo je tudi sicer pisal v predvojno in po vojno dnevno časopisje in v revije, pogosto je predaval in sodeloval z referati na zasedanjih Zveze slovanskih planinskih društev in Mednarodnega združenja planinskih organizacij (UIAA), ker je obvladal več tujih jezikov. Skupaj s predsednikom SPD **dr. Jožo Pretnarjem** je sodeloval v Zvezi planinskih društev kraljevine Jugoslavije.

Izkazal se je tudi kot prevajalec iz angleščine, češčine in ruščine.

Koliko hvaležnega, pa tudi nehvaležnega dela je opravil kot tajnik SPD v treh obdobjih, ki so se med seboj znatno razlikovala od preloma s staro gardo SPD prek predvojnega obdobja v tihi konkurenci s TK Skala, med vojno viхро 1941—1945 in po osvoboditvi do ustanovitve takratnega Planinskega društva Slovenije (PDS)! Lahko rečemo, da nam dr. Arnošt Brilej še vedno ostaja tako malo znan, kot se za vso njegovo vsestransko delo pač ne spodobi. Ker je bil osebno skromen, je bil nekako v senci drugih bolj glasnih, res pa je, da je živel v časih, ki so bili neugodni za izpostavljanje.

Z Brilejevimi uredništvom se je končalo obdobje meščanskega gorništvа in uveljavljanja številnih področij v gorništvu, recimo kulturnega alpinizma.

Po vojni revolucionarni časi so hoteli biti na vsak način drugačni. Nova ljudska oblast je šla novi planinski organizaciji v vsakem pogledu na roko, zlasti pri obnovi planinskih koč in poti in pri pospeševanju množičnosti. Nekaj se je prepisalo tudi iz ruske literature. To je bil čas kolektivizma in številki, obdobje planinskega go-

spodarstva in kvantitete, ki se je tudi dosti pozneje ni bilo moč kar tako odkrižati. Poleg tega se je hitelo iskati nove vsebine gorništvа.⁶ O tem so se razpisali **Jože Pretnar, Zoran Polič, Cene Malovrh, Fedor Košir, dr. Miha Potočnik** in drugi.⁷

TINE OREL

Čeprav je zimsko gorništvо poglavalno korenine že pred 1. svetovno vojno, strma turistika ali alpinistika pa v obdobju med obema svetovnjima vojnama, so alpinisti po plezalnih stopnjah zgornjih težavnosti posegli šele v začetku petdesetih let.

To je bilo obdobje, ko je za uredniško pero prijel **prof. Tine Orel**, slavist s širokim obzorjem, ki je razumel duhá časa, predvsem pa kot ravnatelj celjske gimnazije mladino. O prof. Tinetu Orlu so pisali mnogi,⁸ zato pozvemamo najbolj bistveno.

⁶ Glej članek: Tine Orel: Planinstvo v novi stvarnosti, PV 1948, str. 66.

⁷ Glej: Evgen Lovšin: 90 let Planinskega vestnika, PV 1985/6, str. 244 (za obdobje 1941—1950).

⁸ Glej: Tone Strojnik: Ob 30-letnici uredništva, PV 1980/1, str. 58; Marjan Oblak: Ob 70-letnici Tineta Orela, PV 1983/3, str. 138.

namesto komentarja

GORSKI PARKI

Na skoraj vseh področjih človekovega delovanja je tako, da o pomembnih rečeh odločajo ljudje, ki o tem kaj (ali po možnosti čimveč ali celo največ) vedo. Normalno bi torej bilo, da bi o rečeh, ki zadevajo dogajanja v gorskem svetu, odločali (ali v najslabšem primeru soodločali) tisti, ki zakonitosti tega sveta odlično poznajo, poleg gorjancev tudi gorniki, ki v tem svetu preživijo veliko dni in ta svoj svet poznajo do vseh podrobnosti, v vseh letnih časih, v vsakem vremenu in vsakršnih razmerah.

Včasih, pred davnimi desetletji, so o posegih v slovenski gorski svet spraševali za mnenje tudi »turiste« in potem planince; marsikje v Alpah je še zdaj tako, da planinska društva o pomembnih posegih v gorski prostor ne dajo samo svojega mnenja, ampak je od njihovega glasu odvisno, ali bo tak poseg dovoljen ali ne.

Pri nas zdaj o takih dejanjih ne odločajo niti varstveniki gorske narave, niti ljudje iz Triglavскеga narodnega parka, niti planinci najrazličnejših

profilov in specializacij. Če jih izvajalci zaradi lepšega včasih že povprašajo za mnenje, ga upoštevajo samo tedaj, če se sklada z mnenjem načrtovalcev, sicer pa ne. Mnenja varstvenikov gorskega sveta ne odločajo o ničemer več.

Čigav je, na primer, Triglavski narodni park? Če je narodni, je verjetno narodov, naš torej, last slovenskega naroda, ki lahko odloča o vseh potankostih varovanja tega zavarovanega območja. Toda ali ni nelogično, da je v zavarovanem parku dovoljeno streljati divjad in da je iz vrst planinske organizacije izginil gorski stražar — ki pa niti takrat, ko je še obstajal, ni imel nikakršnih pristojnosti in pooblastil in je pravzaprav lahko le sam pri sebi in čisto potihem pokaral človeka, ki mu je pred nosom odtrgal zavarovano rožo?

Prav bi bilo, da bi ob Triglavskem narodnem parku primerno zavarovali tudi druge slovenske gorske predele, vendar ne samo z odlokom, zakonom in dekretom. Zavarovati bi jih morali tudi z vsakim članom slovenske planinske organizacije posebej: vsak član PZS naj bi s svojim obnašanjem dajal zgled, kaj je v parku dovoljeno, in vsak član bi lahko dal odgovorno mnenje o obnašanju v naravi, pa naj bi bila tako ali drugače zavarovana — ali pa sploh ne bi bila.

Marjan Raztresen

Prof. Tine Orel (rojen 9. februarja 1913 v Trzinu, umrl junija 1985 na Malem Lošinj) je končal slavistične študije v Ljubljani in največ časa prebil v pedagoški službi v Celju in Ljubljani. Od leta 1947 je bil polnih 17 let ravnatelj celjske gimnazije, vmes pa je opravljal številne družbene, inšpektorske, upravne, svetovalne in druge dolžnosti v šolstvu. Kasneje po prihodu v Ljubljano je bil nekaj časa urednik Turističnega vestnika, nato pa na vodilnem mestu ljubljanskega zavoda za prosvetno pedagoško službo in svetovanje za učbenike v takratnem republiškem komiteju za šolstvo.

Tako kot predhodnika prof. Anton Mikuš in dr. Josip Tominešek je bil tudi prof. Tine Orel izvedenec za slovenski jezik, tenkočutni lektor za naraven jezik, odkritelj domačih izrazov za različne pojme z vseh področij življenja. Kot sodelavec je delal pri Slovenskem biografskem leksikonu, v žirijah dramskih natečajev in glasbenih del, v Svetu znanosti Ljudske republike Slovenije in na turističnih konferencah. Vsekakor najbolj opazno pa je njegovo planinsko delovanje. Bil je 17 let predsednik PD Celje (1946—1963) in član vodilnih teles PZS od leta 1948 dalje. V tem času je PD Celje obnovilo vse svoje v vojni požgane in porušene planinske kočice v Savinjskih Alpah. Kot vsestranski gornik je bil alpinist z opravljenimi poletnimi in zimskimi vzponi v naših gorah, pa tudi v avstrijskem Gesäuse. Vse do leta 1960 je sodeloval v celjski postaji GRS.

Uredil je 30 letnikov Planinskega vestnika (1950—1979), pri čemer je po lastni izjavi vsako posamezno številko prebral vsaj petkrat, preden je izšla. Vse delo s sodelavci, tiskarno in upravo je opravljal sam, vmes pa še mnoga kulturnega, propagandnega in drugega korespondenčnega dela za PZS, da dela za celjsko planinsko društvo sploh ne omenjamo.

UVELJAVLJANJE GORNIŠKE KULTURE

V Planinskem vestniku pod njegovim uredništvom sta bili v vsakem letniku najbolj vidni rubriki Razgledi po svetu in Društvene novice. Tehotic se je nabralo za več knjig, če bi jih izdali skupaj. Čeprav se osebno z leposlovjem ni ukvarjal, pa so izpod njegovega peresa prišli nekateri ideološki članki v smeri, kot jo je v povojni dobi zastavila PZS. Idejni vsebini gorništvu je posvečal pomembno vlogo v spremnih besedilih k izborom člankov nekaterih uglednih planincev, kot so bili **Janko Mlakar, dr. France Avčín, dr. Miha Potočnik, Tone Svetina, dr. Matjaž Kmecl** in v knjigi Planinsko berilo.

Uspešno se je preizkusil tudi v prevajanju iz tuje gorniške literature in je v sodelovanju z različnimi slovenskim založbami prevedel **Tichyjevo** Himalajo, **Terrayevo** Osvajanje nekoristnega sveta, skupaj z **J. Šmitom** Kugyjeve Julijske Alpe v podobi idr.

Sodeloval je s prispevki v nekaterih tujih gorniških publikacijah, bil je v uredniškem odboru Alpinismusa, osebno se je poznal z nekaterimi uglednimi tujimi alpinisti in uredniki. Uvedel je široko razpredeno povezavo in izmenjavo Planinskega vestnika s tujimi planinskimi revijami po svetu. Po njegovi zaslugi so se pojavile tudi posebne slovenske številke v sklopu nekaterih nemških planinskih revij.

Kot tenkočuten opazovalec narodnega blaga mu niso ušli zanimivi drobci iz naše planinske predzgodovine, zlasti iz Savinske doline, ki jih je vestno zapisoval in o njih poročal.

Koliko zanimivega bi vedela odkriti njegova korespondenca z vsakim sodelavcem! Z nekaterimi od njih se je pisem nabralo za celo knjigo, na primer z **Viktorjem Vovkom**.

Kot propagandist pri PZS je uveljavljal gorniško kulturo zlasti v treh najbolj značilnih usmeritvah — v besedi, sliki in glasbi, in mnogo prispeval, da so na teh področjih organizirali več razstav, akademij z razstavnimi katalogi, več nagradnih razpisov in drugega.

Konec sedemdesetih let se je od aktivnega dela z njim poslovila generacija, ki je več kot tri povojna desetletja označevala obdobje množičnega gorništvu.

MARIJAN KRIŠELJ

Z letom 1980 je uredniške škarje Planinskega vestnika prevzel **prof. Marijan Krišelj**, komparativist svetovne književnosti, dolgoletni novinar in urednik II. programa na Radiu Slovenija. Rojen 15. avgusta 1931 se je praktično vse življenje ukvarjal z novinarskim delom, v prostem času pa z gorami. Na II. programu radia je uvedel planinsko rubriko, ki je doživela več kot 800 oddaj. V njej so sodelovali številni zaslužni gorniki, ki so pripovedovali svoje spomine in ki so pomenili sestavni del slovenske planinske zgodovine. Naj po starosti najprej omenim spomine **Pavla Kunaverja** in **dr. Mihe Potočnika** izmed starejših ter plezalne spomine **Toneta Škarje** in **Danila Cedilnika-Dena** izmed mlajših. Radijske spomine je Marijan Krišelj priredil v knjižno obliko v planinski zbirki *Domače in tuje gore*, ki izhaja v založbi Ozborja. Sicer pa so Krišljevi Odmevi z gora vsaj desetletje in pol ažurno spremljali vsa dogajanja v planinski organizaciji in v gorah. Mimo njih in tudi sicer je bilo neposrednih javljanj v radijskem etru po Krišljevi zaslugi še ničliko. Kot radijski človek je bil PZS na voljo ob različnih jubilejih, akademijah in proslavah. Kot predsednik PD RTV Ljubljana ob ustanovitve leta 1970 do leta 1979 je sodeloval tudi v organizacijskem delu organov PZS.

Po odhodu prof. Tineta Orela je na novo postavil uredniški odbor, določil koncept Planinskega vestnika in za razliko od prejšnjih let dal več prostora gorniškem leposlovju ob hkratnem poudarku na alpinističnih in himalajskih uspehih. S tem je bogatil kulturno dediščino — žal komaj — šest let, vendar je že v tem kratkem času prikazal, kako vsestransko koristno se da izrabiti besedna in radijska pripoved za javnost. Kot

novinar s širokim znanstvom je dojel pomembnost povezav javnih sredstev obveščanja in založb in s tem za planinsko kulturo prispeval marsikatero literarno delo za planinsko knjižnico.

Medtem ko je zadnjo številko Planinskega vestnika letnika 1979 še uredil prof. Tine Orel, je prof. Marjan Krišelj začel z januarsko številko letnika 1980 in se je poslovil z decembrsko številko leta 1985; uredil je torej šest letnikov v času, ko so tudi v gorah in v slovenskem gorništvu že nastopale spremembe. Kot urednik je prof. Krišelj te spremembe tenkočutno zaznaval in se o njih razpisal.⁹

Mnogokrat se je prof. Krišelj ukvarjal s poslanstvom in vsebino Planinskega vestnika in o tem razglabljal.¹⁰ Imel je srečo, da so ob njem sodelovali še nekateri predvojni sodelavci Planinskega vestnika, v prvi vrsti **Evgen Lovšin**, ki je poskušal analitično razčleniti vsebino Planinskega vestnika vsa desetletja nazaj.¹¹

Po odhodu iz uredništva se je prof. Krišelj ukvarjal s predavatelstvom predmeta Radijska informatika na Fakulteti za družbene vede, torej s področjem, ki mu je na radiu zvest od svojega dvajsetega leta dalje.

ŠESTI IN SEDMI UREDNIK

Morda je spremenjen notranji del Planinskega vestnika s poudarkom na novicah z novo grafično podobo, ki jo je uvedel novi urednik, vnesel v revijo več živahnosti. Povsem spremenjen uredniški odbor je podpiral poglede novega urednika Planinskega vestnika, tudi dolgoletnega, vendar povsem planinskega poročevalca, sicer lektorja pri mariborskem Večeru. **Milan Cilenšek**, novi urednik, ki je uredništvo prevzel od Marijana Krišlja, se je rodil 3. januarja 1935 in ob delu končal študij slavistike na Pedagoški akademiji v Ljubljani. Z vso njemu lastno predanostjo je spremljal planinska dogajanja, najprej v štajerskem koncu, nato pa vse republiške planinske akcije. Bil je več let od ustanovitve predsednik PD Mariborski tisk, vodja Planinske sekcije TVD Partizan, dolgoletni član PD Železničar Maribor in različnih organov PZS.

Tenkočutno je urejal Planinski vestnik in dajal težo posameznim člankom s podnaslovi. Skozi njegovo lekturo je šel marsikateri zbornik, marsikatera prigodna

publikacija in strokovno delo, saj je bil temeljit in ažuren pri svojem delu. Znan je bil kot planinski vodnik in natančen vodnik pri turističnih agencijah doma in po svetu. Bil je vnet društveni aktivist in trdna opora v planinskih društvih, kjer je delal. V Planinski vestnik je prišel kot meteor in uredništvo zapustil že po enem letu — konec leta 1986.

Za njim se je uredniškega dela oprijel **Marjan Raztresen**, dolgoletni poklicni novinar, ki je redno delal ali občasno sodeloval pri skoraj vseh večjih in pomembnejših ljubljanskih časnikih, ki so izhajali zadnjih dvajset let. Marjan Raztresen se je rodil 24. marca 1936 v Ljubljani, po končani klasični gimnaziji v Ljubljani se je vpisal na geografijo na ljubljanski Filozofski fakulteti, izbral pa poklic novinarja. Od leta 1952 hodi po slovenskih in tujih gorah, čeprav je v planinske vrste prišel skozi jamarstvo pri PD Železničar Ljubljana. Glede na to, da je bila jamarska sekcija, katere ustanovni član je, pri planinskem društvu, je bila njena poglavitna dejavnost usmerjena v visokogorski kras, čeravno je bilo delovno področje te jamoslovne organizacije tudi podzemski svet dolenskega in notranjskega krasa ter Kočevske. Leta 1979 sta ga uredništvi Dela in Teleksa kot novinarja poslali s slovensko (jugoslovansko) alpinistično odpravo na Mount Everest, s katere je poročal za slovenske časopise, po vrnitvi pa je s te odprave napisal žepno knjigo Kruta gora, ki se je izkazala kot uspešnica Cankarjeve založbe, saj so jo prodali v 10.000 izvodih. Leta 1987 je postal glavni in odgovorni urednik Planinskega vestnika, ki ga ob svojem siceršnjem novinarskem delu v novinarski hiši Delo ureja še zdaj.

DRAGOCENI SODELAVCI

Naj se ob uredniških Planinskega vestnika spomnimo še številnih članov uredniških odborov in sodelavcev iz različnih obdobij, ki so urednikom stali ob strani, pisali prigodne in naročene članke ter žrtvovali svoj prosti čas za sestanke, čeprav je vsak urednik garal največ sam. Med njimi so bili ljudje z morda širšo javno in gorniško reputacijo kot uredniki sami, kar je samo bogatilo vsebino glasila.

Kot je nekoč zapisal Evgen Lovšin, eden izmed najbolj plodnih in neutrudnih sodelavcev: da Planinski vestnik morda nima tako znamenite osebnosti, kot je bil **dr. Kugy**, da pa so njegovi sodelavci kot žuboreči potočki z gora. Res je, osebnost je zamenjala množica obrazov, nekdo bi ob tem dejal narod. Narava in gore zdavnaj niso več kraljestvo izvoljenih, pač pa sta gorništvu in delež, ki mu ga daje posameznik, zrcalo, kako jih spoštuje, vidi in se obnaša v njih.

Nekateri so v gorah videli in zvedeli mnogo, zato so bili sodelavci Planinskega vestnika.

Čas se s stoletnico izhajanja Planinskega vestnika ni zaustavil, le iskanje vsebine gorništvu, ki ga je zapustila množičnost, je postalo negotovo. Enako kot drugje tudi v gorništvu velja, da smeri razvoja kažejo odlični posamezniki, če pa teh osebnosti ni, je tok življenja bolj negotov in vegast, ali pa smo pred novimi organizacijskimi oblikami in vsebinami gorništvu. Morda gre za gorništvu navznoter, v človekovo dušo.

⁹ Glej Marjan Krišelj: Planinstvo danes, planinstvo jutri, PV 1985/6, str. 241.

¹⁰ Glej PV 1985/1, 1985/4, 1985/12.

¹¹ Glej Evgen Lovšin: Razmišljanja o planinstvu, PV 1984/3, PV 1984/4, PV 1984/5 idr.; glej tudi Evgen Lovšin: 90 let Planinskega vestnika, PV 1985/2, 1985/6, 1985/7 idr.